

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$ an
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Focea apare în fie care
Sămbătă.

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oră 12 fl., a treia
oră 10 fl.

Tot ce privește foia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaș.

Foie bisericească-politică.**Anul XIV.****Blaș 14 Maiu 1904.****Numărul 20****Sinodul arhidieceșan.**

Urmând prea înaltului cercular de convocare a Escel. Sale Înalt Prea sf. Mitropolit, Luni d. a. protopopii și delegații districtelor protopopești din Arhidieceșă au grăbit să deie ascultare glasului bunului păstor și aproape cu toții se aflau la Blaș. Conform programului, întrunindu-se în sala cancelariei oficiului arhidieceșan și-au prezentat credenționalele unei comisiuni de verificare pusă sub președința Ilustr. Sale Dlui Ioan M. Moldovan, preposit. Apoi clerul estern sub conducerea protopopului Nicolau Solomon a Ludușului, prezintă Escelenței Sale Mitropolitului omagiul său.

Marti, în 10 Maiu n. zina deschiderii sinodului, la 7 oare dimineața s'a celebrat sfânta liturgie, cu invocarea Spiritului sf. A pontificat Escelența Sa Mitropolitul, asistat de: Dr. Augustin Bunea Dr. Victor Szimigelski, Alexandru Uilacan, Ștefan Pop canonic mitropolitani, Iac. Macaveiu vicariul Făgărașului, Petru Uilacan protop. Reghinului, Ales. Dobrescu al Sebeșului, Ioan Hațegan al Coșocnei, Dr. Elie Dăian al Clușului, Nicolau Togan al Sibinului, Iosif Lita v.-protopop Biei, Elia Câmpian al Giurgeului, Georgiu Simu al Ibașfalăului, Laur. Păscu al D-S.-Martinului, Nicolau Popescu prof. gimn. pens. Val. Florian adm. par. Racovița și diaconii: Ștefan Roșian, capelan Cluș, Iacob Popa v.-notar consistorial.

A cântat corul clericilor frumos și precis, iar priceasna a fost cântată foarte frumos de Preaon. Aron Papiu profesor de cantul bisericesc.

Sedința I.

La $\frac{1}{2}$ 11 membrii sinodali se întrunesc în sala cea mare din vechea reședință și la propunerea Ilustr. Sale prepositului, se alege o comisiune de 7 ca să invite pe Escel. Sa Mitropolitul la ședință. Sint aleși în această comisiune: S. P. Mateiu, canonic, Nicolau Solomon, protop. Ludușului, Iuliu M. Montani, al Roșiei, Ioan Maior, al Aiudului apoi preoții Ales. Ternăvean, Hodac, Ioan Pop Pecurar, Tūr și Ales. Papiu, Bistra.

Escelența Sa Mitropolitul intrând în sala sinodală e viū aclamat. Se cântă apoi „Împărate ceresc” și în mijlocul unei tăceri profunde și vii atențiuni, Escel. Sa cetește

cuvântarea de deschidere, pe care, avem de osebită plăcere a o pune înaintea cetitorilor nostri în următoarele:

„Ispita pe voi nu v'au ajuns, fără numai omeneasca.” I. Corint. X. 13.

Ve salut în Domnul Venerat Cler al arhidieceșei de Alba-Iulia și Făgăraș adunat în Sinod! Fără preget a-ți alergat din toate părțile chiești fiind de arhierul vostru de cu bună vreme, și ați sosit macar că de atunci în coace se îngreunară împrejurările peste așteptare. Bindecuvântați să fiți toți cei ce a-ți venit în numele Domnului!

Ne mângâiem de prezența voastră, că ea ne întinde speranța întemeiată, cum că cu sfatul luminat a multora vom să găsim leac întristării ce ve cuprinde, pentru că beneficiile parochiali din această arhidieceșă tot mai stau neasemnat departe de minimul recunoscut că neapărat de lipsă pentru dotațiunea ori și cărui cler din patrie; iară suma ce ni-o întinde legea din vistieria Statului spre suplimentul stării acesteia neproportionate, suma aceea se împarte în tip de subsidiu personal și nelegat de însuși beneficiu.

De aici s'a ivit de un timp în coace în această arhidieceșă, de Dumnezeu scutită, acel inconvenient, că beneficiile noastre parochiali, macar că au adnexa cura sufletelor cu jurisdicțiune în forul intern, și cu celelalte drepturi parochiale, cu toate acestea de acelea beneficii încă tot nu este legat și dreptul perpetuu de a-i percepe toate fructele, ceea ce este condițiunea esențială a beneficiului ecclesiastic. Și macar că beneficiile parochiali de regulă nu au să fie conferite numai pe anumit timp, cu atât mai puțin se pot conferi sub condițiuni revocabile: noi cu toate acestea după starea precară de astăzi sintem constrinși a-le conferi numai cu speranța cutărui subsidiu nedeterminat, revocabil după placul celui ce împarte acel subsidiu.

Alătura cu acest inconvenient foarte grav în consecvențele lui, ne-a umplut de durere soarta miserandă a multor familii ale creștinilor nostri, cari după îndemnul scăderilor, ce-i stăpănesc, nu se îndoiesc a se purta cu nelegiuire față de căsătoriile lor „de cât carea nu este între oameni legătura mai strânsă și mai sfântă. Că după învățătura sf. Apostol Pavel, taina aceasta este mare, ca ceea ce închipuește legătura între Christos și între biserică, ea după vrednicile și așezămintul lui Christos împarte celor căsătoriți dar, prin care amorea naturală ajunge la perfecțiune, și uniunea indisolubilă se întărește. — Ast mod „cinstită e căsătoria întru toate, și patul nespurcat,¹⁾ creșterea fiilor e bineingrijită, și se înoadă în societatea omenească legăturile cele mai dulci ale rudeniei.”²⁾

Acestea toate le lasă nebăgate în samă unii dintre creștinii nostri, cari părăsindu-și vatra de capul lor întreprind conviețuirea conjugală, își lasă în grigea sorții pruncii legiuți, ma acestora le fac și nedreptatea aducătoare de ruină prin aceea, că fără de a se reîntoarce la soțul legitim, ori se vază de este modru a se despărți în cale legală, se aruncă în brațe străine și petrec cu anii în fărădelegi, iară fructele legăturii păcătoase, fii nelegiuți, după axioma „pater est quem nuptiae demonstrant” au să fie considerați de legiuți în detrimentul familiei părăsite, până când judecătoria prin sentință nu va pronunța contrariul.

Sint aceste întocma ca și celelalte însoțiri nelegitime aducătoare de ruină familiilor, pline de primejdiile cele mai stricacioase pentru s. biserică și pentru Stat: sintem detori a vedea de remediu, și a lua măsuri oportune ca

¹⁾ Evrei XIII, 4.

²⁾ Io. Card. Soglia, Juris Privati eccl. cap. 6.

Aducem la cunoștința Onoraților Domni Preoți, că ediția veche din

Liturgier s'a epuizat, și s'a pus sub tipar o nouă ediție.

răul pe cât se poate să se prevină și restrângă; — după ce și de altminteră avem destule de espiat, întru cât cantă să recunoaștem cu Profetul: „Și toate câte ai făcut nouă, și toate câte ai adus asupra noastră, cu adevărată judecată le-ai făcut.“¹⁾)

Plângeri s'au ivit despre greutățile ce împingă paza eficace a sancțiunilor canonice despre oprirea ecclesiastică a căsătoriilor mixte. Deplorăm pagubele urmate în administrațiunea peculielor bisericesti din răutatea unor curatori raționați, cari calcă așezămintele arhiepiscopale.

Vedem amenințate cu execuțiune reală unele biserici și beneficii pentru contribuțiunile și alte sarcini publice rămase neplătite, mai vartos unde după stările anormale de abia încetate, nici nu era cine să vrea a le primi și quita, de s'au grămădit acele restanțe în câte va parohii la sume foarte considerabile.

Acestea toate le-am aflat în conțelegere cu Preaveneratul Capitul mitropolitan a le submite deliberațiunei acestui Sinod arhiepiscopale, căruia i-se vor presenta de odată conspecte despre activitatea organelor de cari ne este dată a ne folosi întru administrațiunea arhiepiscopalei, rapoarte despre statul învățămîntului poporal și mediu, pe cum

¹⁾ Daniil III 6.

și un raport despre cantorii aplicați în biserici mame și filii, despre calificațiunea și simbiria acelor.

În urmă am adunat separat și dorințele formulate în sinoadele protopopesci de primăvară din ast an, și le alăturăm între obiectele cari vor să vină la ordinea zilei, ca Veneratul Sinod să le poată prevedea cu resoluțiune convenită.

La lucrul acesta încingându-ne Venerați în Christos Frați, după ce am invocat ajutorul Preasfântului și de viața făcătorului Spirit, cu încredere să ne ridicăm ochii la cer, de unde va veni ajutorul nostru, ca întru caritate și reverință împrumutată sfătuindu-ne despre obiecte de natură adese comuna, atât societății bisericesti, cât și celei civile, să păzim cumpetul necesar, și să respectăm marginile cari ni le pun înainte sfintele canoane și legile patriei.

Nădejde și întărire și zid de mântuire nemisecat câștigând pe Născătoarea de Dumnezeu Maria una pururea fecioară: maica sfatului și a toată mângâierea, acum în aniversariul al cincizecilea de la definițiunea dogmatică a concepțiunei ei să-i îndreptăm rugățiunea de la prohodul Domnului²⁾ „Preacurata și cu totul fără prihană, Fecioară, carea ai născut viața, potolesce smin-

²⁾ Strastnic: Sâmbătă dimineața; a doua stare.

telele bisericești, și dăruiește pace, ca ceea ce ești una bună.“

Cu aceasta dechiar ședința primă generală a Sinodului arhiepiscopale de Alba-Iulia și Făgăraș, convocat pe 10 Maiu st. n. 1904, de deschisă, în numele Tatălui, și al Fiului și al Spiritului sfint. Amin.

Pe fețele tuturor celor prezenți ee cetea un fel de mângâiere sufletenscă, o nădejde: că legitimize lor aspirații, de o îmbunătățire a sortii, a cuprins întreagă inima bunului Archiereu, care din toate puterile sale va lucra și pe viitor, pentru ca să vină în ajutor clerului miser. Cuvântarea Mitropolitului terminată, membrii sinodului îl aclamează călduros și îndelung.

Presidiul numește notari ai ședințelor pe Ioan Maior, protopopul Aiudului, Iosif Lita, vice-prot. Biiei, Laur. Pascu, vice-prot. D.-S.-Mărtinului și Vasile Suciu, parochul Căpușului-de-câmpie.

Prepositul I. M. Moldovan, președintele comisii verificătoare comunică că referentul Vas. Masca va raporta despre activitatea comisiei. Referentul propune verificarea tuturor credenționalelor. În legătură prezidiul aduce la cunoștința sinodului, că protopopii Sim. Micu al Alba-Iuliei, Sim. Pop al Arșului și George Suciu al Indolului fiind bolnavi, au cerut să fie scusați. Tot I. P. Sfințitul prezintă sinodului o scrisoare a profesorilor nepreoiți de la instituttele de învățămînt din loc, cari cer să se hotărască întru cât au și ei parte la alegerea delegațiilor corporilor profesionale. Cererea aceasta se transpune comisiei administrative.

Escelența Sa propune apoi, ca înainte de începerea discuțiilor să se adreseze

FEUILLETON.

FAURUL FĂLOS.

De Josef Roumauille.

Domnul Christos și cu Sfântul Petru se scoboară câte odată din raiu pe pământ ca să vadă, cum mai stă lumea și dacă se oferă ocaziune, să ridice pe cei smeriți și se smerească pe cei mândri.

Într'o zi frumoasă de Duminecă făcură amândoi o excursiune la Arles și ținutul din jur. Ei aveau pe lângă sine și pe Sfântul Eligie, carele e născut din Provence și e foarte iubit în ținutul de pe lângă Arles, unde, pe cum se știe, în toată vara se face o cavalcadă în onoarea lui. Mai întâiu se duseră în cimiteriul din Alis-camps și făcură un buchet de suflete pentru raiu, apoi ascultară sfânta Liturgie în Trophime. După aceea, se uitară, cum ieșiau bravii creștini din sfânta biserică (pe atunci erau oamenii mult mai evlavioși de cât în ziua de azi). Și la frumoasele femei se uitară, cum ies, și St. Petru se cam puse pe gânduri văzându-le, ceea ce pricepând ceresul magistrul, zise:

„Petre!“

„Ha, Doamne...“

„Tu trebuie să te însori.“

„Eu... eu să mă... însor! Vai Doamne!“ zise Sfântul Petru, „oare ce păcat negru de moarte am potut eu face, că me supuni la o așa penință grea? Căpățina capului meu scilipește și barba mea... Da, să fiu eu 20 ani mai tiner, n'aș zice nimic, dar așa...“

„Petre, lasă vorbele!“ replică Domnul, încrețind din frunte, „a se însura tot e mai bine, de cât a arde.“

„Dară, Doamne pe cine sa și ieau?“

„Pe cea de întâi, care o întâlnim.“

„Bine Doamne, fie voia ta, numai cât lucrul de căpetenie este, dacă cea dintâi...“

„N'ai drept, să fi eu pretensiuni, Petre, și să alegi.“

Sfântul și bunul Eligie abia se putea opri de râs, și toți trei cotiră într'o stradă laterală. După câți-va pași zise Domnul:

„Iată, Petre, colo vine una, pe asta trebuie să o ieii!“

Era o fată, carea își avea cele șase până în șapte cruce^{*)} pe spatele sale, schiopăta de amândouă picioarele, n'avea dinți în gură și era curată, ca o poliță pe care se culcă găinile.

„Îndurare, Doamne!“ strigă sfântul Petru, și-și astupă ochii cu amândouă mâinile.

„Dragă, bune Dumnezeule, cu asta nu me voi căsători nici odată, nu.“

„Petre...“

„Milostive Doamne, mai bine rămân văduv, te rog în genunchi de aceasta.“

„Fiind că me rogi, se schimbă lucrul, primesc refuzul tău,“ replică Domnul zimbînd.

„Să fim eu răbdare, până vine alta, dar apoi atunci... Iau uite, colo vine una, asta va fi numai bună de tine.“

„Acăsta pitică micuță, carea îi numai cât un mușonoiu! O, Doamne, nu! Fi milostiv!“

„N'ași fi crezut,“ grăi acum Sf. Eligie, ca în Arles să fie ast fel de femei diforme. Pe când ieșiră din biserică mi se părea... da decum-va am întâlni pe bruneta aceea

^{*)} În limba provensală o cruce însemnează 10 ani, așa dară: 60—70 ani.

oacheșă, carea avea o față atât de atrăgătoare când coboria pe trepte în jos.“

„Pune pază gurii tale, Eligie,“ zise Domnul, apoi întorcându-se către Petru, pe care îl treceau sudorile și abia se mai ținea pe picioare, îi zise:

„Bine Petre, voin mai avea răbdare, pentru că ești tu, să fie însă altul... Dar îți spun, că altă dorință de cât asta nu îți o mai implinesc.“

„Uite Petre, colo vine frumusețea ta, o bravă fată Tarasconesă... o ciuhă, care îi bine să le ridice omul, când încep a se roși spicele la grâu...“

Eligiu bufni într'un hohot de râs, iar Petru se făcu palid ca cenușa.

Cu toate acestea plecându-se cu respect, zise:

„Doamne, Dumnezeule, nu pot zice ba, ci fie voia ta, pe cum în cer, așa și pe pământ.“

„Și acum pretinilor,“ zise Domnul cerese, „veniți după mine! Sfântul Gavrilă e numai cale de câți va pași de aici, să mergem și să ne rugăm în bisericuța sa, altcum până acolo pe cale mai avem încă un lucru mare de isprăvit.“

Toți patru, Tarasconesa încă cu ei se luară acum la drum și mergeau foarte inte chiar și Petru, deși abia se putea ținea pe picioare.

Pe atunci ședeau nu de parte de bisericuța Sf. Gavrilă un faur vestit, carele făcea să sune cât pe colo nicevala sa; oamenii îl numiau „cerbicosul;“ era negru, gros, gras și amflat de trufie și se numia pe sine meșterul tuturor meșterilor, cari băteau fierul în Arles și 40 de miluri jur împrejur.

(Va urma.)

câte o telegramă omagială Sfinții Sale Pontificelui Piu X. și Majestății Sale Francisc de Iosif. Sinodul primește propunerea cu încredințare și stând în picioare ascultă textul acestor două telegrame, a căror cuprins e următorul:

Cătră Sfinția Sa:

Eminentissimo Domino Raphaeli Cardinali Merry del Val Status Secretario.

BOMBA.

Clerus dioecesis metropolitanae Fogarasiensis ac Alba-Iuliensis Balázsszalvae synodum congregatus, antequam de sua gregisue sibi concrediti salute in Domino consilia iniret, suos erga Sanctam Sedem inconcussae fidelitatis ac filialis adhaesionis sensus per Eminentiam Vestram patefacere audeat, apostolicamque a Beatissimo Patre Romano Pontifice Pio X-o implorat benedictionem.

Victor Mihályi,

Archiepiscopus ac Metropolitae Alba-Iuliensis.

Cătră Majestatea Sa:

Ö császári és apostoli királyi Felségének legmagasb Cabinetirodájának.

BUDAPEST.

Méltóztassék Ö császári és apostoli királyi Felségének legfelsőbb tudomására juttatni, hogy a Balázsszalván zsinatilag egybegyűlt és saját szánalmas anyagi helyzete javításáról tanácskozó gyulafehérvári gör. kath. főegyházmegyei papság, mindenek előtt szent kötelességének tartotta, Felséges királyi, legfőbb kegyura és jószágos atyai Pártfogója iránt tántoríthatatlan hűségének, alattvalói hódolatának és legmélyebb tiszteletének kifejezést adni.

Mihályi Victor,
érsek.

Se aleg apoi următoarele comisii:

I. *Comisia administrativă:* Dr. Aug. Bunea preș. Nic. Solomon, Ioan Pop. Dr. Elie Dăian, Vas. Masca, Valer Florian și Ștefan Roșian.

II. *Comisia financiară:* S. P. Matein preș. Ștefan Pop, George Bărbat. Vas. Pop, George Simu, Ales. Tărnavcan și Ioan Pop Păcurar.

III. *Comisia scolastică:* Gavril Pop, preș. Dr. Vict. Szmigelski, Ioan Hătegan, George Muntean, I. M. Montani, Vas. Folea, Ales. Papiu.

IV. *Comisia organizatoare:* Alesandru Uilacan preș. Dr. Isid. Marcu, Ioan Moldovan (Medias) Nic. Togan, Elie Câmpean, Max. Recean și Ales. D. Donescu.

Se prezintă apoi două telegrame: una de la vicarul Șimleului Al. Barbulovici și a doua de la mai mulți credincioși din Cluș.

Sedința II.

Miercuri dimineața se începe ședința II. așteptată cu atâta neastâmpăr. Și chiar împrejurarea, că Marți d. a. nu s'a ținut ședința a întărit în fie care membru sinodal nădejdea, că comisiunile, și mai ales comisiunea administrativă apărând gravitatea chestiunii întregirii venitelor parohiale, a ponderat toate motivele și împrejurările cu cea mai mare seriozitate, spre a putea prezenta sinodului o soluțiune deamă a acestui postulat atât de mult accentuat chiar și în sinodul de convocare.

Înainte de începerea dezbaterilor înaltul presidiu prezintă Sinodului răspunsul tele-

grafic primit încă ieri de la cabinetul Majestății sale. Răspunsul e de următorul cuprins:

Méltóságos és föltisztelendő apcai Mihályi Victor urnak gyulafehérvári fogarasi gör. kath. érsek.

BUDAPEST.

Ö császári és apost. kir. felsége a Balázsszalván zsinatilag egybegyűlt gyulafehérvári és fogarasi görög hatholikus főegyházmegyei papságnak táviratilag kifejezett hódolatát köszönetének nyilvánítása mellett tudomásul venni méltóztatott. Legfelsőbb parancsra. Ö császári és apost. kir. felsége kabinet-i irodája.

König.

În numele comisiei administrative referentul Ștefan Roșian, face următoarele propuneri: 1. Raportul Consistorului în cauza congruei să se dețească în plenul sinodului 2. să se exprime mulțumită Escelenții Sale și Preav. Consistor pentru pașii făcuți până acum. Amândone propunerile acestea s'au primit cu unanimitate și din voluminosul raport al Consistorului toți membrii sinodali și-au câștigat convicția cea mai intimă despre tot ce s'a lucrat în timpul din urmă — de la sinodul din 1899 până acum, în această cansă atât de însemnată. S'a apulberat și supoziția, ca și când afacerea ar stagna chiar din pricina acelor factori, cari ar trebui să lucre pentru urgenta ei rezolvare. S'a mai propus apoi — 3. ca după ce pașii făcuți de Preaven. Ordinariat, nici pe de parte n'avut rezultatul dorit; după ce congrua clerului romano-armeno și greco-catolic nu numai că nu s'a regulat de atât timp, dar nici nu sînt semne, că această chestiune se va rezolva în viitorul apropiat și după ce ast fel starea clerului nostru gr.-cat. este și azi o stare excepțională și intolerabilă, întru cât el nu primește nici pe departe ajutor de la stat în proporțiunea ajutorului ce se dă preoților confesiunilor catolice și nici micul ajutor, ce-l capătă clerul nostru nu se împarte în proporțiune cu venitele și calificațiunea lui, ci în mod arbitrar și jignitor. — Sinodul arhiepiscopescan roagă pe Esc. Sa Dl Mitropolit, ca și până la regularea definitivă a congruei de comisiunea regnicolară, în bună înțelegere cu arhieriei bisericii noastre, eventual chiar și singur, să facă pașii necesari la înaltul guvern al Majestății Sale și dacă va fi lipsă chiar la Majestatea Sa Regele apostolic, ca patron al bisericii, pentru înlăturarea acestei stări de nesuferit, esoperând și pentru clerul bisericii noastre întregirea congruală a venitelor preoțesci din bugetul statului. Tot odată roagă pe Înalt Preașf. Dn Metropolit, să binevoască a informa despre pașii făcuți și rezultatul obținut pe actualul sinod arhiepiscopescan în ședința acestuia, ce se va conchiema din nou cel mult până la finea lui Septembrie n. 1904.

Facă cu această propunere, după o foarte viuă și interesantă discuție, la care au luat parte mulți membrii sinodali, se primește cu unanimitate hotărârea, ca Escel. Sa în bună înțelegere cu Arhieriei bisericii noastre, eventual chiar și singur, să facă pașii necesari la înaltul guvern și de va fi lipsă chiar și la Majestatea Sa pentru înlăturarea stării de nesuferit a Clerului nostru, esoperându-i chiar și înainte de ce s'ar rezolva

ceștiunea congruei pendentă în comisiunea regnicolară de congrua, întregirea congruală a venitelor preoțesci din bugetul statului.

Cu privire la partea a doua a propunerii comisiei, că adevărat sinodul actual să nu se închidă, ci numai să se prorogă până cel mult la finea lui Septembrie 1904 când apoi actualul sinod să fie din nou convocat spre a fi informat despre rezultatul acestor demersuri, — sinodul primește cu multă încredințare propunerea comisiei.

Sedința III.

Miercuri după prânz se continuă raportul comisiei I. Afacerile reatate se rezolvă ușor, se ieu spre știință sau se trec la Consistor. O mai îndelungată discuție reclamă memorandumul profesorilor nepreoți de la gimnăsi, cari cer, ca pe viitor să se decidă, dacă au și ei drept de a alege delegați la Sinod, sau acest drept de a trimite delegați cari să reprezinte corpul didactic de la institutele de învățământ, revine numai profesorilor-preoți. După o îndelungată discuție pro și contra, sinodul decide la propunerea presidiului, că după ce în trecut praxa a fost foarte variază și după ce conciliul provincial în capitulul despre Sinoade, nu specifică într'un mod mai lămurit afacerea aceasta, memorandumul profesorilor să se transpună Conciliului, care se decidă în merit.

După ce comisia I. și-a terminat referada, Înaltul presidiu comunică Ven. Sinod telegrama sosită în acest moment de la Roma de următorul cuprins:

Mgsr. Vittorio Mihályi, Archievescovo de Fogaras.

BUDAPEST. (Engluzia)

Summus Pontifex grato accipiens animo officia pietatis et observantiae ipsi praestita a Te et a Clero istius archidioecesis in synodum congregato petitam benedictionem per amanter impertit et uberrimos fructus coetui ominatus.

Card. Merry del Val.

Sinodul ascultă în picioare grațiosul răspuns și erupe în aclamări la adresa Sfinții Sale Pontificelui.

Urmează la dezbateri raportul comisiei a II. financiară. Referentul George Simu, pomenind de raportul esactoratului referitor la administrarea averilor bisericesti și scolastice propune să se pretindă stricta și acurata esecutare a regulamentului arhiepiscopescan pentru administrarea averilor bisericesti; să se impună oficiilor parohiale și protopopesii pregătirea și înaintarea de timpuriu a rațiunilor; să se facă atenți cei în drept, că repartiții comunale după beneficiile parohiale nu sînt de a se solvi și că dările erariale să se plătească la timp, pentru că restanțele pot numai să fie păgubitoare intereselor bisericilor și scoalelor noastre. Referentul pomeneste că după rapoartele intrate la Consistor valoarea realităților trece pe suma de 11 milioane cor. deși rapoarte n'au sosit de pretutindeni. Se în act de rapoartele advocaților Dr. Maniu, Dr. Popescu, Dr. Pătacean, Dr. Tamaș etc. despre starea afacerilor bisericesti ce reprezintă. Se prezintă mai multe dorințe de ale sinoadelor protopopesii, ca de pildă reducerea anilor declarării de deficient de la 45 la 40 — întervenire la guvern spre a

se lua din administrarea statului fondurile noastre ce se află acolo; plata gornicilor de păduri ș. a. Peste toate cererile acestea se trece la ordinea zilei.

Ședința IV.

După verificarea procesului verbal din ședința trecută, referentul *Ales. Papiu*, în numele comisiei scolastice, luând de basă raportul inspectorului școlastic propune pregătirea unei statistice a tuturor elevilor cari au frecventat școala populară, apoi a unui catastru a beneficiilor învățătoresci și în sfârșit o conlucrare comună a Venerabilelor Ordinariate pentru împiedecarea primejdii ce amenință școlile populare prin proiectul ce pregătește acum ministrul de instrucția publică. O discuție foarte animată se încheie înjurul acestei chestiuni atât de serioase. Toți vorbitorii arătau că sînt petruși de îngrijorare față cu noul atac ce se pregătește a se da școlilor noastre, și că în zina primejdii alături vor sta cu toții pentru salvarea lor. Din partea sa Escel. Sa Mitropolitul a promis că și de data aceasta, ca și în trecut, va usa de toate mijloacele legale pentru preîntîmpinarea pericolului.

Urmează raportul despre școlile din Blaș: gimnas, preparandie, școală de aplicație, școala civilă de fete și școala elevilor de meserii. Se constată că sînt aproape 500 studenți gimnasiați, 16% gr.-ort. și câți-va străini, că internatul de băieți prosperează, fiind chiar acum în pregătire lărgirea edificiului. La punctul acesta, luând de bază raportul Direcțiunii gimnasiale, comisia propune ridicarea unui nou internat pentru studenții săraci, folosind spre acest scop sumele colectate pentru masa studenților și fondul beneficiului de pâine. Propunerea aceasta nu se primește. În legătură cu raportul despre gimnas, după o discuție foarte interesantă, la care a luat parte mai mulți foști elevi și profesori ai acestor școli. Sinodul primește cu multă însuflețire propunerea, de a fi rugat Escel. Sa Mitropolitul ca se pună la cale o serbare demnă a jubileului de 150 de se poate în legătură cu ședința ultimă a actualei sesiuni sinodale. Raportul pomenește de pedagogie salarele profesorilor preparandiali, școala de aplicație, reu. învățătorilor etc. toate chestiunile acestea se propun a se transpune Consistorului spre rezolvare în cadrul mijloacelor de cari dispune. La titlul: școala de fete, comisia propune să se exprime mulțămirea Reuniunii femeilor române din Blaș, pentru ajutorul ce an de an îl da fetițelor de la școală; de asemenea ca să se conferească cu începutul anului școlastic viitor încă 18 stipendii a 100 cor. din banii colectați spre acest scop de Rsmul Szmigelski, căruia să-i se exprime mulțămirea pentru zelul pus întru augmentarea acestui fond. Tot mulțămirea s'a propus și preoților cari au contribuit.

Ședința V.

Joi după amiază s'a ținut ultima ședință. Îndată la deschidere prezintă înaltul presidiu cererea mai multor membri pentru concediu. Se continuă cu rapoartele comisiei a IV. organizatoare, a cărei referent e viceprotop, *Elie Câmpean* al Giurgeniului. Începînd cu referada fiacului archidiecezan despre con-

ducita clerului se accentuează neglijența clerului întru ținerea catecheselor, predicilor și augmentarea bibliotecelor parohiale, se hotărăște luarea de energice măsuri pentru delăturarea acestor inconveniente mai ales acum, când felurite idei anticrestine tind la conturbarea societății. Referitor la bibliotecile parohiale se hotărăște contopirea lor cu cele școlastice și augmentarea lor, cel puțin cu cărțile a căror procurare se recomandă din partea Preav. Consistor. Raportul tribunalului matrimonial pentru combaterea concubinatelor, și căsătoriilor încheiate fără binecuvîntarea bisericeii, se ie spre scire aprobându-se propunerea pentru observarea strictă a punctuațiunilor sinodului de la 1899 cu unele modificări făcute de tribunal. Propunerea unor tracte de a se șterge reversalul cerut la căsătoriile mesectate, de asemenea și taxele pentru licențele de căsătorie, nu se primește, ci se îndrumă preoțimea la observarea dispozițiunilor sinodali în această chestie.

În legătură cu precedentă se propune înființarea unui fond de administrație bisericăscă, care în tocmai ca și sidoxia la gr.-ort. să se alimenteze și acesta din contribuțiile tuturor credincioșilor calculând minima taxă de 20 fileri de familie. Propunerea aceasta a avut părținitori înfocați, dar și contrari. Au părținut-o mai ales aceia cari considerînd multele miserii pe cari le întîlnim la tot pasul, lipsele, cari zi de zi tot cresc, doresc să se înființeze un fond, din care toate aceste să se acopere, fără de a mai fi nevoie, ca pentru toate nimicurile să alergăm după ajutor la străini, sau din lipsa banilor să se poticnească celea mai frumoase și mărețe idei. Și părținitorii acestia au biruit, hotărîndu-se în principiu înființarea fondului, a cărui concretizare se va duce în deplinire la ședința sinodală din Septembrie.

Fiind timpul înaintat s'a propus închiderea ședințelor și prorogarea celorlalte afaceri remase neresolvate până la toamnă.

Închiderea sesiunii.

Escelența Mitropolitul încheie actuala sesiune sinodală, mulțumind tuturor pentru osteneală pusă întru rezolvarea afacerilor de la ordinea zilei. Îi răspunde Ilustr. Sa prepositul Moldovan, care aduce elogii Mitropolitului pentru tactul și bunăvoința cu care a condus desbaterile, dînd deplină libertate tuturor membrilor sinodali ca să-și exprime liber părerile sale. Prof. Papiu întonează „Doxologia cea mare,” după sfîrșitul căreia, între viile aclamațiuni ale tuturor Escelența Sa părăsește sala ședințelor.

Cei mai mulți membri sinodali au părăsit încă în noaptea următoare Blașul, ducînd cu sine celea mai bune impresii.

Escelența Sa Mitropolitul cu multă bunăvoință a poftit la prînz în fiecare zi pe membrii sinodali, iar la Catedrală Miercuri dim. la liturgie a cîntat choral preparanzilor, iar Joi choral internatului de băieți spre multa mîngăiere a membrilor sinodali.

Deie Dumnezeu ca rezultatele acestor desbateri să fie spre deplina mulțumire a tuturor!

Produțiunea meseriașilor. Luni sara în 9 l. c. cu prilejul sinodului, reuniunea meseriașilor români din loc a aranjat o frumoasă produțiune teatrală.

Produțiunea aceasta a fost ca o sară de cunoștință, unde s'au întîlnit, toți cei veniți din afară, cu cei din centru. A fost atîta lume adunată la un loc, în cât de multă vreme nu s'a pomenit în Blaș, o produțiune atît de bine cercetată și atît de succasă. Sala cea mare de la hotelul „Univers” a fost prea de tot mică pentru atîta public.

Reuniunea meseriașilor români din loc, sub presiunea dlui profesor G. Precup, în timpul din urmă înflorește și progresează foarte frumos, dovadă produțiunea aranjată.

Piesa primă a fost *Vacanții* comedie originală de Maria Baiulescu.

Toți actorii s'au achitat foarte bine de rolul avut.

Foarte natural și frumos și-a jucat rolul Dna *Emilia Domșa*, stîrnind aplausele și admirarea tuturor celor prezenți. Cu mult succes și multă vîrvă și-au jucat rolul și Dl *Augustin Gruia*, și Dnii *Vasile Barna*, *Iosif Gruia*, *Iosif Șiller*, și dsoarele *Emilia Dragoș* și *Elisa Bersan*. Nimerită a fost figura dlui *Ștefan Dragoș* în rolul de servitor, stîrnind hazul și aplauzele mulțimei.

Dar dacă a succes bine piesa primă, cu atît mai bine a succes piesa a doua *Scara Măței*, operetă de V. Alesandri, musică de *Iac. Mureșan*. Succesul acestei operete a fost cât se poate de strălucit. Toată lumea a admirat din nou pe neîntrecutul nostru compositor dl *Iacob Mureșan* și s'a entusiasmă de musica sa, admirînd tot odată dexteritatea debutanților, cari s'au achitat cu vrednicie de rolul lor.

Dsoara *Anetta Nagy* are o voce frumoasă de sopran și a cîntat admirabil, șerînd aplause nesfîrșite. Apoi Dna *Elena Trifan* a fost neîntrecută în predarea rolului avut. Așa a jucat de natural, și de drăguț, în cât poate dintre toți diletanții a cîștigat mai mult simpatia și inimile spectatorilor. Drăguță a fost și dsoara *Iosefa Șiller* în rolul ei de servitoare.

Dintre bărbați s'a distins cu deosebire Dl *Aurel Maniu*, care și-a achitat rolul cu multă pricepere și a stîrnit mult haz. Apoi Dl *Augustin Gruia* și dl *Iuliu Gruia*, ambii jucîndu-și perfect rolul, și delectînd publicul cu vocea lor frumoasă și sonoră.

După sfîrșitul reprezentațiunii a urmat dans, care a ținut până în zori întru o veselă animație.

Această reprezentație e un adevărat triumf a reuniunii meseriașilor noștri, conducătorii și diletanții pot fi mîndrii de succesul avut.

Convenire colegială. — De odată cu sinodul, redactorul nostru a convocat la Blaș pe colegii săi, cu cari înainte de 15 ani a absolvat teologia în Seminarul arhiepiscop. Învitării acestia au răspuns următorii: *Iosif Arieșan*, preot Certege, *Ioan Crișan*, Ohaba, *Valer Florian*, Racovița, *Aurel Pop*, Juclul super. *George Pop*, *Mihail*, *Teodor Nagy*, Zau. *Traian H. Pop*, redactor la „Gazeta”, *Ilie Șerban*, Fizeș, *Iuliu Truța*, Cincea, și *Petru Suciu*, Săbad. Se întruniseră, deci 11 colegi. Marți dim. la 7 oare au celebrat o liturgie în capela Internatului de fete, servind Șerban, Arieșan, și Nagy

ca preoți și Domșa ca diacon, făcând rugăciuni pentru colegii repausați: *Iovu Băbuș*, fost cooperator în Brcium-șasă, *Simion Tesca*, fost adm. paroch. în Tâgșor și *Adrian Raț*, cler. absol. La 12 oare s'au prezentat la Esc. Sa Mitropolitul spre ași esprima omagiul și alipirea față de înalta persoană a Capului Provinciei bisericesti române gr.-cat. și spre a-i implora de la Dumnezeu sănătate și viață îndelungată spre a continua opera fericitului mitrop. Vancea, sub a cărui aripi ocrotitoare au crescut cu toții. Escel. Sa i-a primit foarte afabil, i-a lădat pentru dragostea arătată instituțiilor cari i-a crescut și li-a dat pârintească binecuvântare, pentru ca fie care din ei să poată lucra la postul încredințat pentru mărirea bisericii la al cărui sfânt altar servesc.

Marți sara au fost cu toții oaspeții rectorului nostru, unde povestind frumoasele amintiri din trecut, și făcând planuri pentru viitor, au petrecut câte-va ceasuri împreună cimențând pe și mai departe sf. legătură a prieteniei.

REVISTE.

Austria. În locul *archiepiscopului Kohn*, Papa în conțelegere cu Împăratul a numit pe episcopul din Brünn, *Dr. Bauer*. Bauer s'a născut în 1841. A fost capelan, profesor de teologie la Seminariul din Olmütz, apoi profesor la universitatea din Praga, rector la Seminariul de aici, și președintele „Academiei creștine”. În 1882 a fost numit episcop la Brünn.

Succesorul lui e contele *Dr. Paul Huyn*, care s'a născut în 1868, în cât e numai de 36 de ani. Toată creșterea i-s'a făcut sub conducerea Iesuiților. Gimnaziul l'a studiat în Kalksburg, iar teologia în Innsbruck și în Roma (colegiul germano-ungar). E doctor în teologie, filosofie și utriusque juris. Până acum a funcționat în calitate de capelan și de paroch.

Franța. Francmasonii vreau să sdrobească tot ce e creștinesc, tot ce se ține de biserică, nu le mai trebuie Dumnezeu, n'au lipsă de biserică, ba mai mult vreau să fie lipsiți de ea și de instituțiile ei, după cum o arată acosta evident adunarea lor ținută mai de unăzi în Paris. Hotărârile mai însemnate le încreștăm și noi: 1. Călugărițele trebuie scoase afară din toate spitalele. 2. Seminarele teologice nu mai trebuie suferite. 3. Trebuie impie-

decată colecta denarului sf. Petru. 4. Se recomandă răspândirea ilustratelor „anticericale.” — Nu vrem să reflectăm numai la punctul prim: De cum va ciurma ar năpădi porturile Franciei, toți bolnavii acestia vor fi lipsiți de ori ce grije, căci îngrijitorile statului cu ciurma nu voiesc să deie piept?

Noutăți.

Sciri personale. Excelența Sa Mitropolitul Victor. Însoțit de canonicul Dr. Aug. Bunea, au plecat cu acceleratul de Vineri sara la Budapesta, spre a lua parte la conferința Episcopatului provinciei noastre. Stătem siguri, că Excelența Sa va folosi acest bun prilej, ca să se consulteze asupra unor afaceri discutate în sinodul arhidieceșan.

În memoria lui George Bariț. În ziua sf. George s-a desvelit piatra monumentală, ridicată de nepoții sei la mormântul de lângă biserica noastră din Sibiu. Părăsătaul a fost celebrat de preoții *Togan*, protopop Sibiu *Bunea*, secretar la f. grăniț. și *Decei*, Orlat. A asistat toată inteligența română din Sibiu în frunte cu Escel. Sa Mitropolitul Meșian, membrii consist. Asociațiunea. Reuniunea femeilor, delegații Academiei române dăii *Grig. Tocilescu* prof. univ. București și *Atan. Marienescu*, Sibiu, prof. Seminarial și multă altă lume. A cântat corul teologilor din Sibiu. Peatra are forma obeliscului, e de marmură neagră, are în partea superioară efigia lui Bariț pe o tablă de bronz și inscripția: *George Barițiu născ. 1812. reposat 1893. în semn de pietate — fetele, nepoții și nepoatele.* Pe piatră erau depus trei comuni de la Academie, Asociațiune și rudenii. Au ținut vorbiri dl *Atanasiu Marienescu* și *Gavril Tocilescu*, amândoi în numele Academiei române.

Sus crucea. O mare agitație domnește în Franța contra ordinului de a se depărta crucea din localele oficiilor publice. În Paris o mulțime de advocați au înaintat ministrului un protest contra aceluși ordin, iar în provincia, poporul cu mare ceremonie a pus crucea iarăși la locul ei.

Asociațiunea la Timișoara. Aflăm că în anul acesta adunarea generală a Asociațiunii noastre se va ține la Timișoara. Terminul nu e încă sătorit.

Esposiția Smigelschi. Profesorul Oct. Smigelschi va deschide la București o esposiție a pânzelor sale de pictură bizantină. Înregistrăm cu bucurie știrea aceasta, deplin încredințați, că pictorul nostru va fi apretiat după merit și la București, ca și pretutindeni.

Petroceri. Jumea școlară de la gimnaziul superior fundational din Năsăud, invită la Maiatul ce-l va aranja Duminecă în 22 Maiu st. n. 1904 în grădina de la Gimnas, eventual în sala de Gimnastică. Venitul curat e destinat în favorul fondului de requisite de la Gimnas.

Turist. *Alexandru Păcurar*, călă la compactoria tipografiei seminariale din Blăș a plecat în 15 Martie a. c. pe jos în o excursiune turistă de esperințe se viziteze orașele cele mai mari din Europa. Tinerul și îndrășnețul turist a plecat fără vre-un

crucer, cătră Pesta, de aci a apucat drumul spre Viena unde deja a și ajuns în pace și unde l'a primit foarte bine clubul român de acolo, de aci va merge prin Bohemia spre Germania. În această călătorie este ajutorat de corporațiunile tūriștilor, în schimb inse lui nu-i este iertat să călătorească de cât numai pe jos. Înscrși la clubul din capitala țării sale lui îi stau deschise toate celelalte cluburi din țări străine.

Apel. Subscribul oficiul parochial cu adâncă durere sufletească vin a aduce la cunoștință On. public cum că în ziua de 5 Maiu a. c. pe la 12 oare din zi a erunt în parochia Posmuș com. Clușului cercul Tecei un îngrozitoru incendiu, care ajutat de un vânt puternic în o jumătate pe oară a prefăcut în cenușie casele și edificile economice alor 36 familii române, pe cum și în serum o fetiță de 3 ani. Acolo unde până în 5 Maiu a. c. se aflau familii române provăzute cu cele de lipsă pentru traiul vieți, astăzi este un câmp pustiu plin de tăciuni, sperlă și cenușe și ast fel au rămas fără adăpost sub cerul liber numai cu ce a fost pe ei preste 176 suflete române chiar jumătate din populațiunea română a acestei parochii. Dintre aceștia durere, abea au fost trei inși asigurați. Dauna cauzată e peste 60.000 coroane. Subscribul paroch ca presidiu a comitetului de ajutorare a nefericiților, îndrept modesta mea rugare cătră tot sufletul creștinesc și marinos rugându-mă în numele nefericiților a ne întinde mâna de ajutoriu cât mai curând, după ce lipsa este extremă pentru alinarea harăm în cât-va a suspinelor celor nefericiți. Ajutoarele, mă rog a se expeda la adresa subscribului, Posmuș 6 Maiu. Oficiul parochial gr.-cat. *Constantin Rus*, pret gr.-cat. n. p. N.-Sajó. 1)

Jokay Mor, cunoscutul romancier magiar, a repausat la 5 Maiu în vristă de 79 ani. A fost îngropat pe speșele statului. Scrierile lui sînt foarte numeroase. Adese pomeneste în scrierile sale și de Români, pe cari însă se pare că nu i-a cunoscut.

Necrolog. † *Aurelia Iosif Pop*, născ. Pop preteasă gr.-cat în Comana infer. a încetat din viață după un morb greu împărțășită cu s sacraminte ale moribunzilor în etate de 46 ani și după fericita căsătorie de 29 ani în 2 Maiu 1904 st. n.

† *Livia Nowotny născ. Pop*, a repausat în Arad la 1 Maiu n. în vristă de 38 ani, deplănsă de tatăl seu *Iosif Pop*, jude la Curie, soțul seu căpit. Nowotny și cinci copii minoreni. În mormântarea i-a fos imposantă, a pontificat II. Sa Episcopul *Dr. Vasile Hossu*, asistat de canonicul prelat *Ioan Boroș*, protopop *George Telescu*, prof. *George Papp*, și secr. *Dr. Danilă Fireza*. — Condolențele noastre întristatei familii.

† *Dr. Ioan Ciceronescu*, doctor de teologie și filosofie, archi-diacon onorar, Asesor Consistorial etc. și paroc gr.-cat. de Borlesci (Barlăfalu) după un morb greu și îndelungat suferit cu adevărată resigățiune în voia Atotpotintelui, fiind provăzut cu sf. Sacramente, în 11 Maiu 1904 la 11 oare a. m. și-a dat nobilul seu suflet în mâinile Creatorului. Trimitem condolențele noastre întristatei familii.

Odichnescă în pace!

1) Toate jurnalele române sînt rugate cu adânc respect a reproduce acest apel și tot odată a colecta pentru cei nefericiți cât de puțin. Bis dot qui cito dot.

„Caffée Grand“

„Caffée Grand“

Augustin Coltor

și-a aranjat în Strada mică *Cafenea*, *Cofetărie* și *Hotel* servind *bucatele cele mai gustoase* și *beuturile cele mai bune* pe cum și *ohilii comfote și ieftine.*

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Ziua Deșteptării

povestire populară de AUREL FODOR
paroh în Aschileul mare.

(Continuare).

„Te înșeli scumpul meu bărbat, că fericirea nu stă în bunătățile pămîntesci și în petrecere, și în plăceri, ci ea stă în îndestulirea și mulțămirea ce o simte sufletul nostru în urma săvîrșirii unei fapte bune împreunate cu lăpădarea de sine.

„Ascultă o pildă. Un tată cât e lumea prăda, nu îngrijește de copii și femeie, numai de plăceri, altul lucră, asudă neîncetat, înmulțește averea părintească, își aședă și fericesc copii.

„Care dintre ei e fericit? Cel dintâiu care își vede copiii fără avere și neaședat? sau acela care vede ostenețele sale așa de bine răsplătite?

„Sau care e mai fericit lucrătorul ce lucră zi și noapte în pămîntul său, și după lucrul său are din destul, sau acela ce îl lasă nelucrat și la urmă ajunge în sărăcie și de rîs?

„Împlinirea datorințelor e cea mai de frunte recerintă a fericirii, cel ce nu o face acesta de ar avea toate bunătățile lumii e nefericit. Tare rău te înșeli când te lași după oamenii care ce e drept în afară sînt plini de frumusețe, dar sufletul li-e stricat și rău. Ce e drept sînt îmbrăcați în haine scumpe, dar inima lor e mai aprîpe de dobitoace de cât de Dumnezeu.

„Ast fel de oameni sînt pentru că să se arete mai sfătoși ca alții, vorbesc fără frica de Dumnezeu se laudă cu toate răutățile, ca așa se îndemne și pe alții la rău, fără ca ei să facă pe cum zic, apoi la urmă se ridă de cei ce li-au putut înșela pe calea cea rea, sau pentru că ei sînt răi, pismuesc liniștea, fericirea sufletească, a celor buni, își dau totă silința de a le-o răpi și acestora, ca în nefericirea lor soți să aibă. Acești fel de oameni caută fericirea în plăceri și bunătăți, dar n'o află, căci le lipsește mulțămirea sufletească, care numai prin lăpădarea de sine și fapte bune se poate câștiga, căci numai acele apropiere pe om de Dumnezeu, și îi câștigă asigurarea fericirii cereștii.“

„Apoi Ana dragă“ îi răspunse bărbatul său în batjocură. „rămîi tu cu nădejdea fericirii cereștii, și lasă-mă pe mine în pace, în fericirea pămîntescă.“

„Te-ai lăsa“ replică soția cu durere de nu mi-ai fi soț și nu ai fi dator a griji de sufletul tău, și de m'ar lăsa dragostea.“

„Apoi cu ori câtă greutate fă-o dragă.“ zise el iară rîzînd. „Nu o voi face“ zise ea de nouă serios, „nu o voi face, ci de nu te îndrepti de vorbele mele mă voi ruga la Dumnezeu, ca acela să îndrepte sufletul de la cele rele cu darul său.“

„Apoi, dute și te rogă, dar îmi dă pace,“ îi zise el mînios.

V.

Femeia s'a dus plîngînd, el a ieșit de-a casă și s'a depărtat la afaceri de ale lui. Nu a trecut mult și el care nu avea grije de nimic, s'a cufundat în noroiul cel mai adînc al păcatelor.

Blînda lui femeie cu înfățișarea sa modestă, nevinovată și simplă nu-i convenia. Nu virtuți îi trebuia lui, ci scaderi și păcate, pentru aceea din ce era femeia lui mai bună, din ce se înstrăina de ea, apoi batăl crucea pe cel necurat, pare-că anume așa tocmește lucrurile, cât în ceasurile cele potrivite de ispită să fie la îndemînă.

Cătălina lui Fuior, iubita lui din copilărie rămase veduvă, și ca să-și răbune pe Ana că i-a luat ibovnicul, s'a băgat iară servitoare la „Avram.“

Acolo unde el era om de casă, și-a aflat ușor prilej de a se slobozi cu el la vorbe. Întâiu ca să i-se facă plăcută, îi lauda însușirile trupesci, apoi slăbiciunile i-le măruca și pe nisce virtuți, mai ofta din când și când, apoi ca femeile cele păcătose și amăgitoare, cari au lacrimi la îndemînă când voiesc, vîrs și câte o lacrimă.

Nu-i vorbă în el ea nu fu în stare a stîrni simțămîntul mort al „Iubirii,“ dar deșteptă simțul sensibilității, a plăcerilo-sensuali. Și cu acest simțămînt îl legă de ea. Mai mult nici ea nu doria. În urma acestei legături, el mergea și mai rar acasă, în multe sări numai pe la miezul nopții, se apropia de casă, după ce petrecea a casă pe „Cătălina.“ altă dată dormea chiar acolo.

Biata Ana aude azi, aude mîni, vede purtarea bărbatului, dar nu putea crede, așa îi făcînd omul, să nu-și creadă nefericirea dintr'odată fără pe încetul să se convingă despre aceea; și bine e așa; căci convingîndu-se pe încetul să dedă cu posibilitatea aceleia, și nu o simte așa. Biata femeie scia că-i bețiv, scia că-i prădător, dar aducîndu-și aminte de dragostea ferbinte față de el, de îngrijirea, de alipirea și fidelitatea sa, i-se părea cu neputință să fie harnic și de atîta, ori cât aușia ea zicea: „Nu se poate“ — „Nu se poate.“

Sorțea fuse care adese ori își bate joc de inima omenescă — n'a voit ca ea să rămînă barem în credința — mai bine în indoiala aceasta.

Pe cum am spus din cei 8 bol 4 său fost pustiit mai de mult, — de atunci a mai vîndut 2, acum avea numai 2 bouleni slăbuți și o vacă cu lapte.

În o sară tîrziu aduc din cîmp un boi bolnav, Ana singură acasă, ce era să facă, fuge după Macaveiu — îl caută la casa comunală, nu-l, îl caută la „Avram“ iară nu-l, acum începe a întreba pe uliță în cîce și în colo de el; dar o femeie blîstămată de gură și viclenă îi zise — s'a dus numai acum cu „Cătălina“ — ce era să facă; trimite un om să-l chieime, dar fiind că nu era nici ea de piatră, nu s'a putut suferi să nu se uite — ca să vadă, că ore chiar de acolo va ieși.

Și a vedut ce nu ar fi voit să vadă, ce i-a sguduit sufletul și la umplut inima de durere. Ceea ce a suferit acest suflet bun nu poate spune — nici nu să poate descrie; de aceea nici nu mă încerc să o fac. E de ajuns a ști că a cădut îndată leșinată la pămînt, în cât alții au dus-o acasă — iar după ce s'a trezit a bolit câte-va săptămîni.

Boul a perit, dar cine a mai băgat sîmna de aceea, — căci bărbatului nici de aceea nu-i păsa — că ea-l bolnavă — și n'are

cine o căuta, nici pe ea nici pruncul ei. — Alt cum trupul nu avea multă lipsă de îngrijire, căci numai inima ei — era aceea, care pătimia.

Într-o zi fiind de tît rău, chemă la sine preotul, care o provezu cu s. taină a cumî-necăturii, și bunul Dumnezeu în această formă i-a mîngăiat sufletul încît după două zile s'a sculat.

Și fiind că n'avea pe nime, cui să-i descopere durerea, s'a dus la preot, — acela după ce i-a dat povețe cum să se mîngăie prin rugăciuni, s'a hotărît să încerce al îndrepta bărbatul; pentru care lucru într'o zi îl chemă prietinește la sine.

Macaveiu să duce la preot cu o fală mare — așteptînd ca acela cine știe ce onoare să-i facă; dar acela îl privește cu față foarte serioasă și tristă — și după salutare îndată îi și zice — „Știi scopul meu jude, de ce te-am chemat“ — „Știu dacă îmi vei spune“ în răspunsul, „dă-mi ceva de prețuit?“ „Da am scumpul meu un suflet foarte scump — de preț ne spus, care s'a cufundat, s'a pierdut — da dacă amîndoi lar pute prețui și câștiga înapoi.“

(Va urma.)

Considerațiuni.

(Continuare.)

IV.

Curtea din Viena, catolică și ea, față de biserica Romei era foarte binevoitoare. Nu numai că nu pune piedeci acestei biserici în dezvoltarea ei, cu îngrădături de legi civile dujmănoase, ci iera și mîna de ajutor în folosirea mijloacelor de cari dispune aceasta biserică. Ast fel conlucra nu numai indirect, ci și direct pentru ajungerea țintei, scopului cel are biserică: fericirea vecinică.

Și de dragul acestei biserici, și poate și mai mult din dragoste de sine, și nu doar că, ar fi durut pe aceasta curte de noi, de cei umiliți, de cei schinguiți, înge-nunchiați, dar mulți, dar cari eram puterea Ardealului, — de acestea motive zic dusă a stăruit curtea din împărătească veche cetate, să ajungem cât de cât la o soarte mai bună aici în țara noastră, să pornească spre realizare curentul pornit din unire.

Și unde e curentul pornit prin unire?

Până ce înainte eram o turmă cu păstori străini, slăvi, calvini ori calvinizați, fără dragoste de neamul obidit, fără înțelegerea și stimarea marelui oficiu de arhieru ce purtau, cari nu ne pricepeau și nu țineau la noi, căci inima lor nu bătea alături cu a noastră, cari se târguiau pentru scaunele de arhieru, — după unire ajungem o turmă cu păstorii nostri, păstori luminați de învățăturile creștine și aprinși de dragostea de neam, cari cei dintâi să scoboară la popor, îl mîngăie, îmbărbătează, cari cei dintâi cer drepturi pe seama celor desprețuiți. Archireii uniți sînt cei ce au spus mai întai că este un popor românesc, ce vrea să rămînă același în credință și limbă și datini, dar care în același timp pretinde prin graiul lor o soarte mai bună și meri-

tată. Archireii uniți sînt cei ce — pentru înfrîngerea mînezului vis național, părăsesc tronul și mor în exil. Și tot ei sînt cei dintâi, de cari credincioșii lor supuși se alinesc cu trup și suflet.

Pe lângă episcopi începe să se adune începe să se formeze o cunună frumoasă, strămtă la început, dar apoi tot mai largă de preoți luminați, cu învățatură apuseană studiată în Roma mai ales, cari sosiți acasă călugări — se dedicau cu totul binelui și înaintării bisericii și neamului.

Unde s'a pomenit în istoria noastră înainte de unire de ast fel de călugări apostoli ai deșteptării conștiinței naționale a poporului nostru?

Călugării ce roiau din Grecia, din Bulgaria, din Sârbia, pîna și din Asia pe plaiurile noastre, ce bine ne-au adus? — Și cei ce s'au sălășluit în multele mănăstiri din țară ce urme au lăsat după ei?

Lăcomia, lingușirea, avaritia, viața morală coruptă, pofa de dignități bisericesti, — cari la noi au fost aproape tot-de-una în mâinile străinilor, — iată comoara ce ne-au adus-o și și-au înmulțit-o la noi, din prostia noastră, din îndoaerea noastră, din dărnicia noastră.

Poporul nostru a scornit o zicală, care nu sciu de se mai află la alte neamuri: „Pînă la Dumnezeu te mîncă sfinții“, și asta arată foarte clar ce a fost clerul străin grec, bulgar, ori de alt neam din biserică noastră.

Să nu uităm doue lucruri.

Întâi, că în biserică răsăritului de la ruperea ei de biserică apuseană disciplina n'a înaintat aproape un pas înainte, ci a rămas aceeași, cea veche. Dar disciplina aceasta — să înțelege că nu cuprind aicea constituția bisericii, ci conducerea, administrația trebilor bisericesti — schimbându-se cu timpul împrejurările în parte ori poate de tot, n'a mai putut să satisfacă ordinarii vieții bisericesti, regulării și întăririi aceleia, fie la preoțimea de mir, fie la călugări. Asta pe de-o parte. Pe de altă parte vedem în toată puterea lui principiul, — că o societate dacă-i lipsită de caracterul unității, nu poate să stee. Biserică răsăritului în curînd se împarte în alte biserici autocefale. Dar acolo unde lipsește o putere supremă care să reguleze, care să facă să se respecte — dacă nu să aducă legi disciplinare noue și mai salutare — cel puțin celea vechi, celea existente, — acolo moravurile decad, îndată ce credința începe să slăbească.

Știu eu bine că acestea două: slăbirea credinței și decăderea moravurilor sînt una de alta, dar mai știu, că acolo unde-s cei răi, sau unde au devenit răi, trebuie să fie strînsă disciplina, trebuie să fie opriti, trebuie să fie întorși de pe povîrniș, iar dacă nu e cine s'o facă asta, dacă lipsește un cap, atunci disciplina căzută nu se mai ridică, de cît doar prin pornirea unui nou curent religios. Numai cît e de însemnat că un ast fel de curent să începe chiar prin curățirea moravurilor.

Ast fel în biserică răsăritului, unde a lipsit și lipsește aceasta putere supremă, vedem că îndată după răcirea credinței, începe să stăpînească disordinea.

Așa dar la ei acasă n'au putut să aibă mulți preoți esemplari. Dar nu trebuie să uităm, că la noi n'au venit cei mai buni dintre ei, — și asta e al doilea lucru ce merită atenție, — ci cei mai slabi.

Și apoi de la un ast fel de cler ce urme, ce aduceri aminte să ne fi rămas, de cît zicala poporului amintită mai sus.

Dar călugării cari acum s'au adunat în Blaș. Înainte de toate erau ai noștri, știința s'au căștigat-o și credința s'au întărit-o în cetatea strămoșilor noștri, și erau sub ochii unui episcop, care și acesta era al nostru, și la rîndul seu era și el sub ochii pontifului roman, capul întregii biserici.

Erau dar acum conducătorii, cari să recer la pornirea, la punerea, în praxă a unui curent, și la ducerea la isbîndă a acestuia.

Dar ca să regenerezi un popor întreg, mai ales a unui neam îngeunchiat de veacuri, pe un popor, a cărui blîndețe și răbdare aproape l'a îndobitocit, au sînt de ajuns o ceată de apostoli, ci trebuie o oastire întregă.

Și asta au înțeleș-o și episcopii și călugării noștri, și s'au apucat de ridicarea scolilor, de unde aveau să iasă deșteptătorii întregului nostru neam, preoți cu crucea în frunte, mireni cu dragostea de neam la inimă: scolile din Blaș, dintre cari, gimnasul în anul acesta își va aminti existența de 150 de ani, care ar trebui să fie o sărbătoare a românilor întregi.

(Va urma).

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Nr. 17 din „Sămănătorul“ Revistă Literară Săptămînală cu următorul cuprins: Anton Pann. — N. Iorga. Vis (poezie). — G. Vălean. O sindrofie. — N. N. Beldiceanu. Mira. — Maria Cunțan. Bustul lui Depărățeanu. — Il. Chendi. Nürnberg (Sonet) — St. O. Iosif. Cîntec. — Eugen Cinchi. Cronica. — N. Iorga. Red. — Răspunsuri.

Va apărea în curînd:

Floricele de câmp,

schițe ușoare

de Aurel C. Domșa.

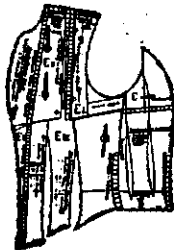
BIBLIOTECA UNIREI,*)

1. Bonhur sau zilele lui Masia, de Levis Wallace, 2 v. 2-90
2. M. Eminescu. Studiū critic. — 90
3. Cîte-va momente din începuturile bisericii rom. de C. Auner — 20
4. Nume de familie la românii din Ungaria, de A. Viciu. — 12
5. Din viața lui I. Micul de M. Străjan — 16
6. Albertina. Povestire de Dr. V. Bojor. — 30
7. Cestiuini din dreptul bis. unite p. I. II. 3-40

*) Aceia, cari vor comanda de odată toți 7 Nrii, li primesc cu 750 cor. în loc de 798 cor.

Editor și redactor răspundător:

Aurel C. Domșa.

marca fabricii

De mare însemnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă își pôte însa-și pregăti
cu o ușurință de neînchipuit

==== talia sa după ori ce modă ====

cu ajutorul aparatului de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer**. A fost censurat de academie.
și poșede nenumărate scrisori de recunoștință.

Își are patenta și e scutit prin lege în toate statele culte.

*** Prețul unui aparat e 3 cor. franco rambursat. ***

==== Se caută agenți ====

==== Prospecte să trimit la cerere gratis ====

Cu tota stima:

Antal Guschelbauer.

Sopron.

La expozițiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare,

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer
— pentru clopote a lui —

Antoniou Novotny

— în Timișoara-Fabric —

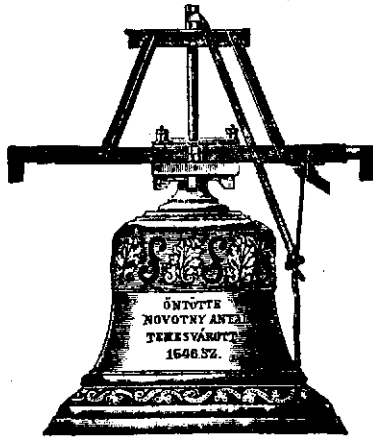
(22) 4—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nouă a clopotelor stricate, mai de parte spre facerea de clopote întregi armonioase, pe lângă garanție pe mai multă ani, provădate cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întorce cu ușurință în ori ce parte, în dată ce clopotele sint bătute de o lature prin aceea ce sint mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

— clopotele găurite —

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sint provădate în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea aș un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, de cât cele de sistem vechi, așa, că un clopot patentat de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechi. Mai de parte se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toce de metal.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

Comunicarea trenurilor

prin gara Küküllőszög (Blas)

(valabil din 1 Maiu 1904).

cătră	g a r a		de la
	Teuș — Tövis		
226	persone	persone	102
1246	mixt	mixt	215
735	accelerat	accelerat	904
252	accelerat	accelerat	1228
	Copșa — Kis-Kapus		
104	persone	persone	221
216	mixt	mixt	1243
905	accelerat	accelerat	784
1229	accelerat	accelerat	251
408	S ó v á r a d		
248	mixt	mixt	826
			650

Senegin contra tusei, răgușelii, durerii de piept, ofitei, tusei măgărești, catarului astmei, greutății de respirat, lungorei și tusei șoci. **Vindecă sigur și repede.** Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Capsic unsore. Contra durerii de oșe, podagreii, reumatismului, răcelilor, durerilor de cap, dinți și nervi, precum și scrintiturilor. Cele mai îmbătrânite bóle le vindecă. Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomac, greața și vomarea. **Vindecă** cele mai grele. Leac sigur. Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Kaljodsarsaparil. Medicament pentru curățirea sângelui la sifilis, morburile tineretelor 1 sticlă 2 cor.

Laxbonbons. Închiderea scaunului e cauza diferitelor morburii, pecum palpitarea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Decă cine suferă de închiderea scaunului numai de cât se comandeză **Laxbonbons** zacharele purgative, plăcute și dulci la luat. Pețul 1 cor.

Chemicala, drogă, legături și bandagerie chirurgice. Instrucție pentru prepararea diferitelor vinarsuri, liqueruri, rum și altele. Teuri ruscice, Parfumuri, săpunuri, crem escelent pentru față și mâni. Articoli cosmetice, oleu pentru păr. Esență pentru picatul și întărirea părului. Apa de gură și dinți pe cum și prav. Ori ce fel de articlu din branză. Tóte fórte ieftine. Faceți întrebare și Vă veți convinge.

Cornel Demeter,

apotecar în Békás-Magyar, 41 Bpest mellelt).
12 (9—?)

Cruce saú stea duplă

electro-
magnetică

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă și inviorează pe lângă garanță: reumă, astmă, (respirație grea), insomnie, vijeirea urechilor, auzirea grea, epilepsie, nervositate, neapetit, gălbinare, durere de dinți, durere de cap, impotență, influență, precum și ori-ce morb de nervi. Morbosul, care nu se vindecă în timp de 45 de zile folosind aparatul de sub Nrul 88503, își reprimește banii numai decăt. Acolo unde n'a folosit nici un medicament, cercați aparatul meu; sum convins despre sigurul meu aparat.

Prețul aparatului mare e cor. 6. —
e de aplicat la morburii vechi.

Prețul aparatului mic e cor. 4. —
e de aplicat la morburii mai ușore.

Spediția centrală de vânzare îl trimite în țară și străinătate cu rambursă, sau dacă banii se trimit înainte.

SCHIEFFER D. SÁNDOR

BUDAPEST, VIII, strada Bezeredy Nr. 3.
16 (8—52)

Gratuit:

o cumpenă de casă și o mașină de fier.

Din cauza imbulzelei prea mari a marfei trimit în totă lumea renumita și de totă lumea plăcuta marfă din argintul de Mexico, și anume:

6 lingurițe, 6 furculițe, 6 linguri de masă, 12 lingurițe de cafea, 6 cuțite de desert, 6 furculițe de desert, 1 lingură pentru supă, 1 lingură pentru lapte, 2 luminări elegante pentru salon, tóte din argint de Mexico,

total 46 bu căți numai 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpărător primește ca dar, și pe lângă garanță

o cumpenă de casă de o putere
de 12 1/2 kgr.

Argintul de Mexico este un metal alb (și dinlăuntru) despre calitatea căruia primesc garanță pe 25 ani. Spedițiunea se face ori prin rambursă ori prin trimiterea banilor înainte.

SCHIEFFER D. SÁNDOR,
BUDAPEST, VIII, strada Bezeredy Nr. 3.

— Pentru 5 coróne —

trimit 4 1/2 chilo (vre-o 50 bucăți), bun și fin

© **Săpun de toaletă** ©

pregătit din: trandafir, lillie, viole, resedă, jasmín, lăcrămiore.

Banii să se trimită înainte, ori se vor ridica cu rambursă.

Alexandru D. Scheffer,

Budapesta, VIII. Bezeredy 3.